

การสังเคราะห์ข้อเสนอแนะจากรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ของสถานศึกษาอุดมศึกษา¹

A Synthesis of Recommendations from the Report on Results of the Third Round External Quality Assessment (B. E. 2554 – 2558) of Higher Education Institutions¹

วรรณดี แสงประทีปทอง² กานดา พูนลากทวิ³

Vandee Sangprateptong² Kanda Poonlaptawee³

²รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

³รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

บทคัดย่อ

การสังเคราะห์ข้อเสนอแนะจากรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ของสถานศึกษาอุดมศึกษา 260 แห่ง จำแนกตามมาตรฐานตามกฎกระทรวง แบ่งเป็น 3 ด้าน ผลการสังเคราะห์ได้ ข้อเสนอแนะสำคัญ ดังนี้ 1) ด้านผลการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ข้อเสนอแนะให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรที่เกิดจากความต้องการของตลาดให้มีความทันสมัยตามมาตรฐานสากล ส่งเสริมให้คณาจารย์ทำวิจัยและตีพิมพ์ผลงานทางวิชาการ บูรณาการการจัดการเรียนการสอนกับบริการวิชาการแก่ชุมชน ส่งเสริมความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งชุมชนในการจัดกิจกรรมร่วมกันเพื่อเผยแพร่ความรู้ทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบ และเป็นประโยชน์กับชุมชน 2) ด้านการบริหารจัดการ ข้อเสนอแนะให้สถานศึกษาพัฒนาระบบและกลไกการดำเนินงานภายในมหาวิทยาลัยให้สามารถตอบสนองนโยบายหลักและนโยบายของผู้บริหารระดับสูงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 3) ด้านการประกันคุณภาพภายใน ข้อเสนอแนะให้สถานศึกษาพัฒนาระบบและกลไกในการจัดเก็บและรายงานข้อมูลตามเกณฑ์ประเมินคุณภาพ

คำสำคัญ: การประเมินคุณภาพภายนอก การสังเคราะห์ ข้อเสนอแนะ

¹บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งจากข้อมูลการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ของสถานศึกษาอุดมศึกษา โดยได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558

Abstract

A synthesis of recommendations from the report on results of the third round external quality assessment (B. E. 2554 – 2558) of 260 higher education institutions, as classified by the standards based on the Ministry Regulations, results in the following key recommendations: (1) in the aspect of educational management outcomes and learner-centered instructional management, the key recommendations are as follows: the educational institutions should develop instructional programs that meet the market demands and be up-to-date based on the international standards; they should encourage the faculty members to conduct research and publish their research and academic works; they should integrate their instructional management with their academic service to the community; and they should promote the cooperation with both the state and private work agencies to systematically disseminate knowledge on arts and culture; (2) in the aspect of management and administration, the key recommendation is that the educational institutions should develop their internal operation systems and mechanisms to be able to efficiently respond to the key policies and policies of high level executives; and (3) in the aspect of internal quality assurance, the key recommendation is that the educational institutions should develop their systems and mechanisms for filing and reporting information based on quality evaluation criteria.

Keywords: External quality assessment, Synthesis, Recommendation

¹This article is a part of the report on a synthesis of results of the third round external quality assessment (B. E. 2554 – 2558) which has received research fund from the Office for National Education Standards and Quality Assessment (Public organization) in the 2015 fiscal year.

บทนำ

สถานศึกษาอุดมศึกษาเป็นสถาบันอุดมศึกษาชั้นสูงของประเทศ มีภารกิจด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม การดำเนินการตามภารกิจดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ การประเมินภายนอกเป็นการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ของสถานศึกษาอุดมศึกษาทั้งหมด 260 แห่ง ดังนี้

ประเภทสถาบัน	จำนวน
สถาบันอุดมศึกษา สังกัด สกอ.	169
1. มหาวิทยาลัยในกำกับรัฐ	14
2. มหาวิทยาลัยในสังกัดของรัฐ	16
3. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	69
มหาวิทยาลัยเอกชน	40
วิทยาลัยเอกชน	21
สถาบันเอกชน	8
4. มหาวิทยาลัยราชภัฏ	40
5. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล	9
6. วิทยาลัยชุมชน	21
สถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทาง	91
<i>สถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางระดับปริญญาตรีขึ้นไป</i>	71
1. กระทรวงกลาโหม	37
2. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	18
3. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	1
4. กระทรวงคมนาคม	2
5. กระทรวงวัฒนธรรม	1
6. กระทรวงสาธารณสุข	37
7. กรุงเทพมหานคร	1
8. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	2
9. สภากาชาดไทย	1
<i>สถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางระดับต่ำกว่าปริญญาตรี</i>	20
1. กระทรวงกลาโหม	10
2. ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธร	10

การสังเคราะห์ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาจากรายงานผลการประเมินทั้ง 260 ฉบับ โดยการสังเคราะห์เนื้อหาจะได้ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาในภาพรวมที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาสถานศึกษาอุดมศึกษา การสังเคราะห์จำแนกตามมาตรฐานตามกฎกระทรวง 4 มาตรฐาน แต่เนื่องจาก สมศ. ได้รวมมาตรฐานที่ว่าด้วยผล การจัดการศึกษา เข้ากับมาตรฐานที่ว่าด้วยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะมาตรฐานทั้งสอง ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกัน ผลการสังเคราะห์จึงนำเสนอเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านผลการจัดการศึกษาและ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (มาตรฐานที่ 1 และ มาตรฐานที่ 3) ด้านการบริหารจัดการศึกษา (มาตรฐานที่ 2) และด้านการประกันคุณภาพภายใน (มาตรฐานที่ 4)

ผลการสังเคราะห์ข้อเสนอแนะจากรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558)

การสังเคราะห์ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาจากรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม จำแนกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านผลการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการบริหารจัดการศึกษา และด้านการประกันคุณภาพภายใน

1. ข้อเสนอแนะด้านผลการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะนำเสนอเป็น 6 ด้านย่อย ได้แก่ 1) ด้านคุณภาพบัณฑิต 2) ด้านงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ 3) ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม 4) ด้านการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม 5) ด้านอัตลักษณ์ของสถาบัน และ 6) ด้านมาตรการส่งเสริม ข้อเสนอแนะแต่ละด้านมีดังนี้

1.1 ด้านคุณภาพบัณฑิต สถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้

1.1.1 พัฒนาหลักสูตรที่เกิดจากความต้องการของตลาดให้มีความทันสมัยตามมาตรฐานสากล ตอบสนองความต้องการของสังคมในพื้นที่ หรือเป็นหลักสูตรที่เป็นจุดเด่น มีความได้เปรียบของสถานศึกษา เพื่อเข้าสู่ระบบการแข่งขันทางการศึกษา

1.1.2 จัดหลักสูตรบูรณาการ เน้นทักษะการใช้ภาษาสากล หรือภาษาอังกฤษแก่นักศึกษา และจัดให้มีการทดสอบภาษาอังกฤษโดยกำหนดเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำก่อนสำเร็จการศึกษา

1.1.3 ทบทวนเนื้อหา หลักสูตรวิชาที่สร้างความสอดคล้องและการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ปัจจุบันและบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป บรรจुरายวิชาอาเซียนศึกษาไว้ในทุกหลักสูตร เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1.1.4 จัดการเรียนการสอน โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งช่วยเสริมคุณลักษณะของผู้เรียนทั้งในด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ และการทำงานเป็นทีม เปิดโอกาสให้นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาวิชามากขึ้น และแจ้งผลประเมินการเรียนการสอนเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา

1.1.5 กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษา โดยเฉพาะด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ ควรบูรณาการเข้ากับเนื้อหาวิชา รวมถึงการจัดกิจกรรม/โครงการเพื่อก่อให้เกิดการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์

1.1.6 ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริงในสาขาวิชาหรือรายวิชาที่มีการฝึกปฏิบัติ เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถนำองค์ความรู้ไปปรับใช้ในชุมชนได้มากขึ้น

1.1.7 กำหนดกรอบนโยบายที่รับรู้ร่วมกันในแต่ละภาคเรียน/แต่ละปี รวมทั้งปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอน โดยใช้วิธีการปฏิบัติเป็นฐาน (Practice - based learning) โครงการเป็นฐาน (Project - based learning) หรือชุมชนเป็นฐาน (Community - based learning) มีการจัดประชุมแสดงผลงานการปฏิบัติของนักศึกษาหรือจัดให้มีการถอดบทเรียนจากการศึกษาประสบการณ์ เพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้จากประสบการณ์ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

1.1.8 วางแผนการบริหารกับการจัดการศึกษาทั้งระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษาที่เป็นแผนระยะยาว รวมทั้งให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาในสาขาวิชาที่เป็นอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา

1.1.9 นำข้อมูลผลการสำรวจคุณภาพของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติ มากำหนดแนวทางการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมให้บัณฑิต

1.1.10 สร้างความร่วมมือกับหน่วยงาน องค์กร หรือสถาบันการศึกษาที่มีความพร้อมเพื่อขอ การสนับสนุนด้านการใช้ทรัพยากรการศึกษาาร่วมกัน

1.2 ด้านงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ สถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้

1.2.1 จัดหางบประมาณทั้งแหล่งเงินทุนภายในและภายนอกเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการทำวิจัย

1.2.2 กำหนดนโยบายให้คณาจารย์ต้องสร้างผลงานทั้งตำราและบทความทางวิชาการ โดยเฉพาะ บทความวิจัยในแต่ละปีการศึกษา กำหนดภาระงานของอาจารย์ให้เอื้อต่อการทำงานวิจัย งานสร้างสรรค์ และงานวิชาการอื่นๆ

1.2.3 พัฒนาระบบฐานข้อมูลบทความวิชาการ บทความวิจัย และแหล่งตีพิมพ์เผยแพร่ หรือนำเสนองานวิจัยให้แก่คณาจารย์

1.2.4 ส่งเสริมให้คณาจารย์ทำงานวิจัยและตีพิมพ์ผลงานทางวิชาการในระดับชาติที่มีอยู่ใน ฐานข้อมูล TCI และฐานข้อมูลระดับนานาชาติที่ได้มาตรฐาน

1.2.5 พัฒนาคุณภาพวารสารของสถานศึกษาให้มีคุณภาพในระดับชาติและนานาชาติ เพื่อเป็น ช่องทางในการส่งเสริมให้คณาจารย์และนักศึกษาส่งผลงานวิจัยและผลงานทางวิชาการตีพิมพ์ในวารสารของ สถานศึกษา

1.2.6 กำหนดหลักเกณฑ์ให้ผู้รับทุนวิจัยต้องตีพิมพ์ผลงานในวารสารวิชาการตามรายชื่อวารสาร ที่สถานศึกษากำหนด

1.2.7 สร้างเครือข่ายทางวิชาการและการวิจัยกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา รวมถึงต่างประเทศเพื่อเพิ่มศักยภาพการทำวิจัยของอาจารย์และการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2.8 สร้างแรงจูงใจและให้รางวัลกับอาจารย์ที่ผลิตผลงานวิจัยดีเด่น มีคุณภาพ จัดระบบสนับสนุน และสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้พัฒนางานวิจัยหรืองานวิชาการที่มีคุณภาพ

1.2.9 จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักวิจัย สร้างระบบพัฒนาศักยภาพของนักวิจัย และจัดระบบพี่เลี้ยงนักวิจัย

1.2.10 ส่งเสริมเรื่องอนุสิทธิบัตร และสิทธิบัตรงานวิจัย พัฒนาผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ เพื่อใช้ประโยชน์จริงกับหน่วยงานที่ต้องการพัฒนา

1.2.11 ผลักดันการพัฒนาหนังสือ หรือตำราเป็น e-book, e-text และ e-journal มากขึ้น

1.2.12 พัฒนาหน่วยวิจัย พัฒนาระบบและกลไกบริหารจัดการงานวิจัย รวมทั้งระบบติดตามและ ประเมินผลงานวิจัย ตลอดจนสร้างเครือข่ายสนับสนุนการวิจัย

1.2.13 ส่งเสริมความร่วมมือในการทำวิจัยในลักษณะชุด โครงการเชิงบูรณาการ และสร้าง ความร่วมมือให้อาจารย์ทำวิจัยในรูปชุดโครงการ

1.2.14 จัดระบบที่เอื้อในการทำวิจัย ส่งเสริมและสนับสนุนให้อาจารย์รุ่นใหม่มีทักษะในการสร้างผลงานวิจัย พัฒนาศักยภาพของอาจารย์ในการทำวิจัย โดยให้เป็นผู้ร่วมทำวิจัยกับผู้ที่มีความสามารถในการทำงานวิจัย

1.3 ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม สถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้

1.3.1 สร้างความเข้าใจในวงกว้างเกี่ยวกับประโยชน์ของการนำความรู้และประสบการณ์จากการให้บริการวิชาการมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและการวิจัยอย่างต่อเนื่อง

1.3.2 วางแผนการกำหนดพื้นที่เป้าหมายในการบริการวิชาการ กำหนดกลุ่มเป้าหมายและโจทย์ที่เป็นความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในการทำโครงการบริการวิชาการ เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างแท้จริง รวมทั้งบูรณาการการให้บริการวิชาการจากสาขาวิชาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมกัน

1.3.3 บูรณาการการจัดการเรียนการสอนกับบริการวิชาการแก่ชุมชน โดยความร่วมมือและการประสานงานจากหลายคณะเพื่อตอบสนองความต้องการขององค์กรภายนอกและประชาชนให้มากขึ้น

1.3.4 ดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง และชุมชนได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง จัดโครงการและกิจกรรมที่เป็นความต้องการหรือสามารถช่วยชี้นำหรือแก้ปัญหาของสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงสถานศึกษา และจัดทำเป็นโครงการระยะยาว

1.3.5 มุ่งเน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการกับต่างสถานศึกษา และหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน องค์กรทางศาสนา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่ายศิษย์เก่าที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างชัดเจน

1.3.6 รวบรวมองค์ความรู้และถอดบทเรียนที่ได้จากการบริการทางวิชาการแก่สังคม เพื่อใช้ประโยชน์ในการเป็นฐานข้อมูลองค์ความรู้ในการบริการทางวิชาการให้มีประสิทธิภาพ และต่อยอดองค์ความรู้ไปสู่งานวิจัย

1.3.7 สนับสนุนและส่งเสริมการบริการวิชาการให้กว้างขวาง รวมถึงการสังเคราะห์ผลงานบริการทางวิชาการ การสรุปประสบการณ์ที่ได้จากการบริการวิชาการให้เป็นองค์ความรู้ และนำมาถอดบทเรียนหรือถอดองค์ความรู้ และนำไปใช้ประโยชน์

1.3.8 สร้างเครือข่ายศิษย์เก่า รวมถึงการใช้ประโยชน์จากศิษย์เก่าและองค์กรของศิษย์เก่าเพื่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก

1.3.9 จัดกิจกรรมพบปะร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ชุมชน ผู้ประกอบการ ส่วนราชการท้องถิ่น เพื่อให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการพัฒนาการบริการวิชาการเชิงรุกได้

1.3.10 ต่อยอดองค์ความรู้และประสบการณ์จากการให้บริการวิชาการเพื่อการพัฒนาชุมชนและสังคมที่มีรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น รวมทั้งเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการแก่ชุมชนในลักษณะการวิจัยโดยชุมชนมีส่วนร่วม

1.3.11 บูรณาการงานบริการทางวิชาการแก่สังคมกับการเรียนการสอน และการวิจัย มีการประเมินผลและนำผลที่ได้จากการประเมินไปปรับปรุงงานบริการทางวิชาการแก่สังคม

1.4 ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม สถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้

1.4.1 วางแผนการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมให้มีการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วม และบูรณาการโครงการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมกับกระบวนการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการ

1.4.2 พัฒนาโครงการด้านศิลปะและวัฒนธรรมจากสมรรถนะหลักขององค์กร อาจทำแนวปฏิบัติที่ชัดเจนของสมรรถนะหลักออกมาเป็นพฤติกรรมที่บุคลากรสามารถปฏิบัติได้ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เข้าใจและสร้างต้นแบบผู้นำด้านวัฒนธรรมแต่ละด้าน

1.4.3 จัดทำแผนงานการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทย เผยแพร่ให้ครอบคลุมถึงกลุ่มเป้าหมาย และขยายสู่ประเทศต่างๆ ในอาเซียนและนานาชาติ

1.4.4 ส่งเสริมให้มีความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งชุมชนในการจัดกิจกรรมร่วมกันเพื่อเผยแพร่ความรู้ทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมเพิ่มขึ้นอย่างเป็นระบบ และเป็นประโยชน์กับชุมชน โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการปลูกฝังให้เกิดเป็นวัฒนธรรมที่ดี

1.4.5 ส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการทั้งบุคลากร และนักศึกษา ร่วมกันกับหน่วยงานภายนอกทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เข้าร่วมกิจกรรมและสร้างประโยชน์ สร้างคุณค่าต่อชุมชนที่อาศัยอยู่

1.4.6 บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของสถาบัน และส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมไทยที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ เพื่ออนุรักษ์และเผยแพร่สู่สาธารณชน

1.4.7 ประเมินความพึงพอใจของบุคลากร นิสิตนักศึกษาต่อการพัฒนาสุนทรียภาพในมิติศิลปะและวัฒนธรรมในทุกๆ ปีการศึกษา นำผลการสำรวจความพึงพอใจนักศึกษา และบุคลากรมาวางแผนพัฒนาสถาบันด้านสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัย และความสวยงามของภูมิทัศน์อย่างเป็นรูปธรรม

1.5 ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา สถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้

1.5.1 กำหนดอัตลักษณ์ของสถานศึกษาให้สะท้อนปรัชญา วิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษาอย่างชัดเจน โดยอาจมุ่งเน้นในประเด็นเพียงหนึ่งเดียว เพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน และส่งเสริมกิจกรรมนักศึกษาให้เป็นไปตามอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา

1.5.2 สร้างความชัดเจนในด้านอัตลักษณ์ เอกลักษณ์ และจุดเน้นของทั้งระดับสถาบันและระดับคณะ ตลอดจนมาตรการที่เชื่อมโยงสู่โครงการ/กิจกรรมอย่างมีส่วนร่วมทั่วทั้งองค์กร

1.5.3 ส่งเสริมให้อาจารย์ที่มีความสามารถ ถ่ายทอดเทคนิคการสอนให้กับอาจารย์ใหม่ เพื่อให้สามารถคงเอกลักษณ์การผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถด้านการปฏิบัติให้คงอยู่

1.5.4 พัฒนากิจกรรมหรือแผนงานที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ เอกลักษณ์ และ วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สามารถดำเนินงานอย่างต่อเนื่องมากกว่า 2 ปี ขึ้นไป

1.5.5 พัฒนาวิธีการเรียนการสอนแบบอิงประสบการณ์หรืออื่นๆ เพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ของบัณฑิตและเอกลักษณ์ของสถานศึกษา บูรณาการกับการเรียนการสอน โครงการและกิจกรรมให้ครอบคลุมแบบประเมินคุณภาพบัณฑิตตามอัตลักษณ์ที่สามารถวัดได้เป็นรูปธรรม

1.5.6 พัฒนารูปแบบของการทำกิจกรรมเกี่ยวกับตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ให้ชัดเจน และมีระบบการประเมินผลตามอัตลักษณ์ที่ประกาศไว้

1.5.7 จัดกระบวนการพัฒนา ประชาสัมพันธ์ และประเมินความสำเร็จของการสร้างอัตลักษณ์/เอกลักษณ์ให้กับนักศึกษา บุคลากร และชุมชนในท้องถิ่น

1.5.8 ให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากร ศิษย์เก่า ผู้ใช้บัณฑิต เพื่อกำหนดอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ให้ชัดเจนและสะท้อนความโดดเด่นของสถานศึกษา

1.5.9 ส่งเสริมการบูรณาการคุณธรรมจริยธรรม อัตลักษณ์ของบัณฑิตในการจัดการเรียนการสอน และนำข้อมูลจากการประเมินคุณภาพบัณฑิตมาปรับปรุงและพัฒนาให้สอดคล้องกับเอกลักษณ์ของสถาบัน

1.6 ด้านมาตรการส่งเสริม สถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้

1.6.1 กำหนดยุทธศาสตร์ แผนงาน และ โครงการให้ชัดเจน เพื่อชี้นำ แก้ปัญหาสังคม และงานบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมด้านอื่น เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

1.6.2 จัดทำแผนประชาสัมพันธ์เชิงรุก โดยเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์และสื่อสารต่างๆ ให้หน่วยงานทั้งภายในและภายนอก ได้รู้จักโครงการฯ ที่สถานศึกษาจัดอย่างทั่วถึง รวมทั้งจัดหามาตรการจูงใจให้คณะและหน่วยงานต่างๆ ในสถานศึกษาเข้าร่วมโครงการ

1.6.3 จัดทำโครงการร่วมกับชุมชนรอบข้าง เพื่อการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย สร้างจิตสำนึกด้านจิตสาธารณะ และเสริมสร้างสุขภาพกาย ใจ ให้เข้มแข็ง ปราศจากยาเสพติด จัดโครงการ/กิจกรรมที่เชื่อมโยงและสอดคล้องกันในระดับสถาบันและระดับคณะ

1.6.4 กำหนดมาตรการส่งเสริมเพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหาสังคมให้ครบถ้วนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา สนับสนุนโครงการศึกษาที่มุ่งเน้นการสืบสานวัฒนธรรมในพื้นที่ เพื่อมุ่งการชี้นำสังคม

1.6.5 พัฒนาและขยายการดำเนินงานในรูปแบบเครือข่าย และเลือกประเด็นมาตรการส่งเสริมที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาในชีวิต เพื่อช่วยพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

1.6.6 ประเมินประสิทธิผลและติดตามผลกระทบของโครงการในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการสร้างประโยชน์และคุณค่าของสังคม พร้อมทั้งนำผลการประเมินไปใช้ประกอบการปรับแผนและการจัดทำแผนในภาพรวมเป็นประจำทุกปี เมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินงานตามแผน

2. ข้อเสนอแนะด้านการบริหารจัดการ สถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้

2.1 พัฒนาระบบและกลไกการดำเนินงานภายในมหาวิทยาลัยให้สามารถตอบสนองนโยบายหลักและนโยบายใหม่ของผู้บริหารระดับสูงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ติดตามการนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ ตลอดจนประเมินกลยุทธ์และประเมินความสำเร็จในการดำเนินงาน เพื่อปรับกลยุทธ์ได้รวดเร็วทันเหตุการณ์

2.3 กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารให้ชัดเจน รวมทั้งสร้างการมีส่วนร่วมของบุคลากรทั้งหมด ซึ่งเป็นการสร้างรากฐานการบริหารงาน ตลอดจนเป็นเวทีการสร้างผู้บริหารที่นำไปสู่การสร้างความสำเร็จในการบริหารงานระดับสถานศึกษา

2.4 กำหนดเป็นนโยบายและมาตรการที่สำคัญให้คณาจารย์ต้องสร้างผลงานทั้งตำราและมีมาตรการในการธำรงรักษานุเคราะห์ และสร้างแรงจูงใจ ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนให้มีโครงการ/กิจกรรมที่สร้างสรรค์ความร่วมมือร่วมใจเพื่อให้บุคลากรมีความรักและผูกพันต่อองค์กรมากขึ้น

2.5 ทบทวน/พัฒนา/ปรับปรุงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาโดยมีการกำหนดตัวบ่งชี้ เกณฑ์การประเมิน และค่าเป้าหมายการดำเนินงานทุกระดับ รวมทั้งดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์อย่างจริงจัง มีระบบติดตามตรวจสอบและรายงานผลการดำเนินงานต่อสภาสถาบัน

2.6 กำหนดและถ่ายทอดค่าเป้าหมายตามตัวบ่งชี้ลงสู่ระดับบุคคล (Individual Score Card) ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณวุฒิและตำแหน่งทางวิชาการ เพื่อให้บุคคลพัฒนาตนเองมากยิ่งขึ้น

2.7 พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการและการตัดสินใจ การเรียนการสอน การวิจัย การประกันคุณภาพการศึกษา และฐานข้อมูลศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบัน และปรับปรุงให้ทันสมัย

2.8 พัฒนาวัฒนธรรมองค์กรให้การดำเนินงานเป็นการดำเนินงานเชิงคุณภาพตลอดทั้งองค์กรเพื่อเข้าสู่วัฒนธรรมคุณภาพอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2.9 ผู้บริหารร่วมกันกำหนดการบริหารงานทุกด้านให้มีความชัดเจนและทำความเข้าใจร่วมกัน โดยจัดทำระเบียบ ข้อบังคับ แนวทางการบริหารงาน การปฏิบัติงานคณะ เสนอต่อสภาสถาบัน และสื่อสารความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน

2.10 จัดทำแผนพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุน ทั้งการศึกษาต่อเนื่องและต่อยอด รวมทั้งพัฒนาด้านภาษาต่างประเทศเตรียมพร้อมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

3. ข้อเสนอแนะด้านการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้

3.1 กำหนดให้ระดับผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาตามตัวบ่งชี้

3.2 พัฒนาระบบและกลไกในการจัดเก็บและรายงานข้อมูลตามเกณฑ์ประเมินคุณภาพให้สามารถนำมาใช้ได้อย่างถูกต้องและทันต่อความต้องการใช้งาน พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้สามารถเชื่อมโยงได้ทั้งในระหว่างคณะ และสถานศึกษา

3.3 หน่วยงานส่วนกลางที่เป็นเจ้าภาพในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาควรดำเนินการประชุมสัมมนาอาจารย์และบุคลากรของทุกหน่วยงานให้มีความรู้และความเข้าใจในระบบการประกันคุณภาพ

3.4 สร้างความเข้าใจกับบุคลากรทุกระดับให้ตระหนักถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา และการนำข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาของคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในมากำหนดนโยบายเร่งด่วนและ/หรือทำแผนยกระดับ และปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในตัวบ่งชี้คุณภาพที่สำคัญและเป็นภารกิจหลัก เพื่อเชื่อมโยงความพร้อมไปสู่การประเมินคุณภาพภายนอก

3.5 สังเคราะห์และทบทวน เกณฑ์ ตัวบ่งชี้ ของ สกอ. และ สมศ. และบริบทของสถานศึกษาให้ชัดเจน และเหมาะสมต่อการพัฒนาคุณภาพตามบริบทและปรัชญาของสถานศึกษา

3.6 สร้างความตระหนักและความรับผิดชอบในด้านการประกันคุณภาพให้เกิดขึ้นกับบุคลากรทุกระดับ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง

3.7 ส่งเสริมให้บุคลากรได้มีโอกาสเข้ารับการอบรมด้านการประกันคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ สร้างกลไกให้ทุกคนมีส่วนร่วม มีการกำกับติดตามการประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่องและนำเสนอผลการดำเนินงานต่อผู้บริหารทราบเป็นประจำทุกภาคการศึกษา เพื่อให้การประกันคุณภาพเป็นวัฒนธรรมองค์กร

3.8 ควรมีการติดตามและตรวจสอบตามข้อเสนอแนะในการประเมินคุณภาพ และนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3.9 ส่งเสริมบุคลากรทุกระดับให้มีส่วนร่วมและให้ความสำคัญในการประกันคุณภาพการศึกษา โดยให้ถือว่าการประกันคุณภาพเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดเป็นวัฒนธรรมคุณภาพ

บทสรุป

การสังเคราะห์ข้อเสนอแนะจากรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ของสถานศึกษาอุดมศึกษา จำแนกตามมาตรฐานตามกฎกระทรวงเป็น 3 ด้าน ข้อเสนอแนะสำคัญ ได้แก่

- 1) ด้านผลการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เสนอแนะให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรที่เกิดจากความต้องการของตลาดให้มีความทันสมัยตามมาตรฐานสากล ส่งเสริมให้คณาจารย์ทำงานวิจัยและตีพิมพ์ผลงานทางวิชาการในระดับชาติที่มีอยู่ในฐานข้อมูล TCI และฐานข้อมูลระดับนานาชาติที่ได้มาตรฐาน บูรณาการการจัดการเรียนการสอนกับบริการวิชาการแก่ชุมชน โดยความร่วมมือและการประสานงานจากหลายคณะเพื่อตอบสนองความต้องการขององค์กรภายนอกและประชาชน ส่งเสริมให้มีความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งชุมชนในการจัดกิจกรรมร่วมกันเพื่อเผยแพร่ความรู้ทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบ และเป็นประโยชน์กับชุมชน โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการปลูกฝังให้เกิดเป็นวัฒนธรรมที่ดี
- 2) ด้านการบริหารจัดการ เสนอแนะให้สถานศึกษาพัฒนาระบบและกลไกการดำเนินงานภายในมหาวิทยาลัยให้สามารถตอบสนองนโยบายหลักและนโยบายของผู้บริหารระดับสูงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ
- 3) ด้านการประกันคุณภาพภายใน เสนอแนะให้สถานศึกษาพัฒนาระบบและกลไกในการจัดเก็บและรายงานข้อมูลตามเกณฑ์ประเมินคุณภาพ ให้สามารถนำมาใช้ได้ถูกต้องและทันต่อความต้องการใช้งาน พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้สามารถเชื่อมโยงได้ทั้งในระหว่างคณะ และสถานศึกษา สถานศึกษาอุดมศึกษาแต่ละแห่งสามารถนำข้อเสนอแนะดังกล่าวไปเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาอุดมศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

วรรณดี แสงประทีปทอง และกานดา พูนลาภทวี. (2559). *การสังเคราะห์ผลการประเมินภายนอก รอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) ระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).